

Warszawa, 28 maja 2023 r.

Sz. P.

Marcin Romanowski
Podsekretarz Stanu
Ministerstwo Sprawiedliwości

Opinia Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę w przedmiocie rozwiązań zaproponowanych w Krajowym Planie Przeciwdziałania Przemocy przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na szkodę Małoletnich na lata 2023-2026

W związku z zaproszeniem do konsultacji projektu Krajowego Planu Przeciwdziałania Przemocy przeciwko Wolności Seksualnej i Obyczajności na szkodę Małoletnich (dalej zwanego Planem) na lata 2023-2026 Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę pozytywnie ocenia powstanie Planu oraz ogólny kierunek zmian zaproponowanych w projekcie. Ze szczególnym uznaniem przyjmujemy wprowadzenie szeregu innowacyjnych i potrzebnych rozwiązań, jak, m.in., uporządkowanie i dodefiniowanie danych statystycznych nt. zjawiska wykorzystywania seksualnego dzieci, wprowadzenie specjalizacji organów ścigania, wprowadzenie linii pomocowej dla sprawców, potencjalnych sprawców oraz ich bliskich, ustanowienie wymogu standardów ochrony dzieci we wszystkich instytucjach i organizacjach pracujących z dziećmi, uwzględnienie instrumentów wsparcia jak superwizja i wsparcie psychologiczne dla służb pracujących z problemem wykorzystywania seksualnego dzieci, uwzględnienie partycypacji dzieci w opracowaniu rozwiązań, które mają je chronić, podjęcie etycznego przedstawiania problemu wykorzystywania seksualnego dzieci w mediach. Jesteśmy przekonani, że ww. działania przyczynią się do ograniczenia zjawiska przemocy seksualnej na szkodę małoletnich.

Jednocześnie pragniemy zgłosić kilka ogólnych uwag do przyjętej metodyki i uwagi szczegółowe do poszczególnych zapisów Planu.

I. Uwagi ogólne

1. Postulujemy przewidzenie na poziomie Planu wyraźniejszego i bezpośredniego powiązania z innymi istniejącymi lub planowanymi sektorowymi strategiami i procedurami, np. Krajowym programem przeciwdziałania przemocy domowej, procedurą Niebieskie Karty czy Krajowym planem przeciwdziałania przemocy wobec małoletnich. Dokumenty te z całą pewnością będą

zawierały obszary wspólne, ważne jest zatem wyraźne ich podkreślanie i takie konstruowanie zapisów Planu, by w przyszłości tworzyły kompleksowy system ochrony dzieci.

2. Apelujemy, by do działań przewidzianych w Planie dopisać wśród realizatorów, a także beneficjentów organizacje pozarządowe, które to od lat rozwijają ofertę edukacyjną czy pomocową w obszarze przeciwdziałania wykorzystywaniu seksualnemu dzieci skierowaną zarówno do profesjonalistów, dzieci jak i ich rodziców.
3. Pod uwagę poddajemy koncepcję, by wszystkie punkty, które dotyczą wypracowywania nowych narzędzi, przewidywały również ich wdrożenie oraz ewaluację ich efektywności.
4. Postulujemy doprecyzowanie lub zmianę terminologii, w tym, odwołanie się do definicji dziecka (małoletniego), by nie było wątpliwości co do przyjętych granic wiekowych; unikanie słowa ofiara i zastąpienie go terminem „pokrzywdzony”, by nie stygmatyzować dzieci, które doznały wykorzystywania seksualnego. Szczegółowe wytyczne terminologiczne dotyczące opisywania problemu wykorzystywania seksualnego dzieci można znaleźć na stronie: [Platforma edukacyjna Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę: Aktualności - Wytyczne dotyczące terminologii \(fdds.pl\)](https://platforma.fdds.pl/aktualnosci/wytyczne-dotyczace-terminologii)
5. Postulujemy uwzględnienie w diagnozach problemu wykorzystywania seksualnego dzieci, wyników badań społecznych prowadzonych wg sprawdzonych metodologii na reprezentatywnych próbach respondentów. Oparcie Planu jedynie na oficjalnych danych statystycznych nie odzwierciedla całości problemu, gdyż bazuje jedynie na sprawach, które zostały przez pokrzywdzonych ujawnione i na dodatek zarejestrowane przez którąś ze służb. Pragniemy zwrócić uwagę, że dostępne są wyniki z Ogólnopolskiej diagnozy skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci: [Ogólnopolska diagnoza skali i uwarunkowań krzywdzenia dzieci \(2018\) - 2018 - Raporty z badań - Co robimy - Site \(fdds.pl\)](https://raporty.fdds.pl/ogolnopolska-diagnoza-skali-i-uwarunkowan-krzywdzenia-dzieci-2018)
6. Wśród celów szczegółowych Planu postulujemy uwzględnienie także celów wprost wynikających z Konwencji Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych z Lanzarote:
  - a. Zapewnienie wyznaczenia małoletniemu pokrzywdzonemu pełnomocnika w sytuacji, gdy na podstawie przepisów prawa wewnętrznego może on występować w postępowaniu karnym w charakterze strony oraz gdy osoby, którym przysługuje władza rodzicielska są wyłączone z reprezentowania dziecka w takim postępowaniu z powodu konfliktu interesów pomiędzy nim a pokrzywdzonym.
  - b. Zapewnienie małoletniemu pokrzywdzonemu możliwości, aby grupy, fundacje, stowarzyszenia lub organizacje rządowe, lub pozarządowe mogły wspierać lub pomagać pokrzywdzonym za ich zgodą podczas postępowania karnego obejmującego przestępstwa.

- c. Zapewnienie małoletniemu pokrzywdzonemu otrzymania informacji o uprawnieniach w sposób dostosowany do wieku i stopnia dojrzałości pokrzywdzonego oraz w zrozumiałym dla niego języku.
7. Apelujemy o zrewidowanie założeń budżetowych dla poszczególnych działań. W naszej ocenie wprowadzenie tak istotnych rozwiązań wymaga wyasygnowania odpowiednich środków, by proponowane działania były skuteczne. Oparcie się na środkach już zabudżetowanych zagraża właściwej realizacji ambitnych celów przewidzianych w Planie.

II. Uwagi szczegółowe

Obszar 1. Polityka i zarządzanie

W opinii FDDS z dokumentu nie wynika, kto będzie koordynował wszystkie działania, dysponując odpowiednimi uprawnieniami do egzekwowania wykonania wyznaczonych celów od wszystkich realizatorów.

Działanie 1.1.1.

Postulujemy uzupełnienie gromadzonych danych statystycznych o dane z procedury Niebieskie Karty, w wyniku której podjęto podejrzenie wystąpienia przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności; danych z ochrony zdrowia; danych dotyczących liczby przesłuchań w trybie 185 a, b i d kpk, oraz liczby ustanowionych kuratorów, a także pozyskiwanie danych, oprócz Telefonu RPD, również z innych oficjalnych telefonów dla dzieci - np. 116111 - telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży prowadzonego przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, który jest realizacją zobowiązania Polski wynikającego z członkostwa w Unii Europejskiej.

Działanie 1.1.3

Postulujemy uzupełnienie badań aktowych o badania społeczne, prowadzone cyklicznie, wg uzgodnionej i wiarygodnej metodologii, na reprezentatywnych próbach respondentów poniżej 18 roku życia. Dopiero zestawienie danych z oficjalnych statystyk, czy badań aktowych z danymi z badań społecznych pokaże realną skalę i dynamikę problemu, na której można oprzeć projektowanie skutecznych działań. Znaczna część przypadków wykorzystywania seksualnego dzieci nie jest przez dzieci ujawniana lub nawet gdy jest ujawniona osobom najbliższym, nie jest zgłaszana do organów ścigania. Opieranie rozwiązań jedynie na zgłoszonych sprawach może powodować, że projektowane działania nie będą skuteczne.

Postulujemy również dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Postulujemy również dodanie do działania 1.1.1 i 1.1.3 - obok gromadzenia danych - również ich upubliczniania. Ważne byłoby również podanie cyklu, w jakim będzie się to odbywać. Proponujemy ujęcie roczne dla danych statystycznych i 4-letnie dla danych badawczych.

Działanie 1.1.4

Postulujemy dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 1.2.1

Zdajemy sobie sprawę, że lista zmian legislacyjnych zaproponowana w Planie nie jest wyczerpująca, jednak już na tym etapie pragniemy poddać pod rozagę dodatkowe dwie kwestie:

- uregulowanie kwestii dokumentu tożsamości dla dziecka. Obecnie dowód tożsamości jest dokumentem dobrowolnie wyrabianym przez opiekunów dziecka, a legitymacja szkolna obowiązuje dopiero od 6 lub 7 roku życia, kiedy dziecko rozpoczyna edukację. Obligatoryjne powinno być posiadanie przy sobie dokumentu dziecka przez opiekuna, który z nim się przemieszcza /podróżuje. To często pierwsza możliwość zidentyfikowania dziecka oraz relacji pomiędzy dzieckiem a osobą dorosłą, z którą przebywa, np. w hotelu. Brak dokumentu tożsamości dziecka, również w sytuacji meldunku w hotelu, jest dużym utrudnieniem w przypadku podejrzenia, że dziecko może doznawać krzywdzenia np. w postaci werbowania do celów seksualnych. Taka zmiana przyczyniłaby się do skuteczniejszego wdrożenia standardów ochrony dzieci w turystyce.

- postulujemy wprowadzenie zapisu podkreślającego wagę przekazywania informacji oraz danych osobowych dziecka w procesie ochrony przed wykorzystywaniem seksualnym, konkretnej delegacji do stworzenia przepisów prawnych będących podstawą do wymiany informacji pomiędzy służbami, w tym kuratorami procesowymi, i instytucjami w sytuacji ochrony dzieci przed krzywdzeniem seksualnym np. w ustawach zawodowych służb oraz wprowadzenia wskaźnika opartego na ilości powstałych przepisów prawnych w tym obszarze. Obecnie brak podstaw prawnych do przekazywania informacji jest główną barierą we współpracy interdyscyplinarnej.

Obszar 2. Organy ścigania i wymiar sprawiedliwości

Postulujemy, by wzorem specjalizacji dla organów ścigania, wprowadzić specjalizację dla sędziów prowadzących sprawy przestępstw przeciwko wolności seksualnej i obyczajności z udziałem dzieci. Sędzia, który ma przeprowadzić przesłuchanie dziecka, powinien znać podstawy norm rozwojowych, funkcjonowania psychospołecznego dziecka, symptomy i specyfikę funkcjonowania dziecka pokrzywdzonego przestępstwem seksualnym, mieć opanowaną skuteczną metodykę przesłuchiwanie dziecka. Postulujemy wprowadzenie zmian w organizacji sądów, tak by sprawy z udziałem dzieci były

losowo przydzielane w grupie wyspecjalizowanych sędziów. Brak specjalizacji i umiejętności komunikacji z dzieckiem może skutkować wtórną traumatyzacją dziecka w trakcie udziału w postępowaniu karnym, a także nieuzyskaniem wartościowego materiału dowodowego podczas przesłuchania.

Postulujemy również wprowadzenie rekomendacji w zakresie tworzenia i realizowania programów przygotowania dziecka do przesłuchania, obejmujących udzielanie dzieciom i rodzicom informacji na temat organizacji czynności przesłuchania, uczestniczących w nim osób, oraz wyglądu przyjaznego pokoju przesłuchań w celu obniżenia ich lęku i napięcia przed czynnością przesłuchania.

Wnosimy także o dodanie do organizacji pracy policji współpracy z tłumaczami. Otrzymujemy głosy, że osoby pokrzywdzone niemówiące w języku polskim nie miały możliwości dokonania zgłoszenia podejrzenia popełnienia przestępstwa z powodu braku tłumacza.

Postulujemy także objęcie szkoleniami adwokatów i radców prawnych, którzy mogą pełnić rolę kuratorów procesowych.

Działanie 2.1.1.

Postulujemy dodać obok przygotowania programu oraz zasad wewnętrznej organizacji pracy w obszarze zapobiegania i zwalczania czynów zabronionych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletnich dla Komendy Głównej Policji, Centralnego Biura Zwalczania Cyberprzestępczości oraz jednostek im podległych, również ich wdrożenie, a następnie ewaluację.

Działanie 2.1.4

Postulujemy dodanie specjalizacji również w zakresie kontaktu z dziećmi z niepełnosprawnością, czy dziećmi nieneurotypowymi.

Działanie 2.1.8

Postulujemy dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 2.1.9

Postulujemy dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 2.2.2

Postulujemy - oprócz opracowania wytycznych - dopisanie ich wdrożenia i ewaluacji ich stosowania.

Działanie 2.2.3

Poddajemy pod rozagę zastąpienie wyznaczania koordynatorów w prokuraturach, które to może się sprowadzić do zabiegu biurokratycznego, specjalizacją prokuratorów w sprawach dzieci. Mogłaby to być część wspólna obu planów: przeciwdziałania przestępczości przeciw wolności seksualnej i obyczajności oraz przeciwdziałania przemocy wobec dzieci.

Działanie 2.2.4

Postulujemy dodanie - obok wsparcia psychologicznego - również superwizji dla prokuratorów.

Działanie 2.2.6

Zwracamy uwagę, że część z opisanych w tym działaniu materiałów jest już opracowana, m.in. przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. Nieefektywne i nieekonomiczne wydaje się zatem opracowywanie ich na nowo. Ważniejsze z naszej perspektywy jest wdrożenie ich jako rekomendowanych lub wręcz obligatoryjnych. Wspomniane materiały dostępne są na stronie: [Materiały edukacyjne - Wymiar sprawiedliwości przyjazny dziecku \(fdds.pl\)](http://materiały.edukacyjne-wymiar-sprawiedliwosci.przyjazny-dziecku.fdds.pl).

Postulujemy dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 2.2.7

Doceniając chęć podniesienia standardów pracy biegłych, zwracamy uwagę, że palącym problemem jest brak biegłych psychologów, głównie ze względu na zbyt niskie wynagrodzenie w stosunku do nakładu pracy i odpowiedzialności, a także do stawek obowiązujących na rynku. Z naszej perspektywy brak zmiany wynagradzania pracy biegłych przy jednoczesnym zwiększeniu zadań i wymagań spowoduje dalszy odpływ specjalistów.

Drugą ważną kwestią jest stworzenie list biegłych rekomendowanych w sprawach dotyczących dzieci oraz zobowiązanie prezesów sądów do kontroli rekomendacji i specjalizacji.

Działanie 2.2.8

Zwracamy uwagę, że przy obecnych stawkach wynagrodzenia dla biegłych tworzenie odpłatnych studiów dla tej grupy zawodowej może nie być trafionym rozwiązaniem. Poddajemy pod rozagę - obok zwiększenia stawek wynagrodzeń za pracę biegłych - wprowadzenie rozwiązania barterowego, np. odpracowania nieodpłatnych/dofinansowanych studiów w pracy biegłego przez określony czas.

Obszar 3. Wsparcie i ochrona osoby pokrzywdzonej oraz członków ich rodzin

W celu promowania współpracy interdyscyplinarnej i poprawy koordynacji, postulujemy zmianę terminu „kompleksowe wsparcie” na „wsparcie interdyscyplinarne”.

Postulujemy też, by wsparcie dla dziecka pokrzywdzonego przestępstwem i jego rodziców bazowało na sprawdzonym modelu Barnahus (w Polsce wdrażanym pod nazwą Centrum Pomocy Dzieciom przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę i inne organizacje). Model ten jest obecnie uznawany za najskuteczniejszy w pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem i najlepiej realizujący prawa dziecka. Więcej o modelu można przeczytać na stronie: [Strona główna - Centra Pomocy Dzieciom \(fdds.pl\)](http://fdds.pl). Obecnie w Polsce funkcjonuje 9 placówek spełniających standardy modelu. 3 kolejne organizacje są w trakcie przygotowań. Wszystkie specjalizują się w pomocy dzieciom, które doznały wykorzystywania seksualnego.

Działanie 3.1.1

Postulujemy włączenie w działania poprawiające współpracę również organizacji pozarządowych, w szczególności prowadzących Centra Pomocy Dzieciom. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość uczestniczenia w tej aktywności.

Ponadto dla lepszej koordynacji, postulujemy wprowadzenie oraz stworzenie procedur działania i koordynacji przypadku przez wyspecjalizowane służby, np. zespoły odpowiednio przeszkolonych pracowników socjalnych, którzy koordynowaliby pracę wszystkich specjalistów i których nadrzędnym celem byłoby zapewnienie bezpieczeństwa dziecku. Z obecnego kształtu zapisu nie wynika, w naszej opinii, kto miałby mieć rolę wiodącą i organizującą współpracę wszystkich służb. W naszej ocenie niezbędne jest wskazanie, pracownik której instytucji będzie koordynował sprawę dziecka.

Zwracamy również uwagę na konieczność powiązania tego działania z procedurą Niebieskie Karty w przypadkach, gdy do przestępstwa doszło w obrębie rodziny.

Działanie 3.1.3

Zwracamy uwagę, że zapisy tego działania wydają się powielać przepisy z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z 2011 r., gdzie są przewidziane rodziny zastępcze specjalistyczne. Stanowią one największą grupę spośród wszystkich rodzin zastępczych (253 rodziny specjalistyczne w 2021 r. zgodnie z Informacją Rady Ministrów o realizacji ustawy w roku 2021, druk nr 2545). Z naszej perspektywy istotniejsze wydaje się więc przeanalizowanie funkcjonowania i potrzeb tych rodzin, oraz rozszerzenie przewidzianego dla nich wsparcia: szkoleń, superwizji, poradnictwa, a także być może powołanie nowego profilu rodzin zastępczych zawodowych specjalistycznych, jakim byłyby rodziny specjalistyczne typu terapeutycznego.

Działanie 3.1.4

Postulujemy dodanie do opisu działania regularnej aktualizacji tworzonych wykazów oraz uwzględnienie w wykazach organizacji pozarządowych. Zwracamy również uwagę, że obecnie specjalistów w zakresie przeciwdziałania przestępczości przeciw wolności seksualnej i obyczajności jest niewielu. Konieczne są działania edukacyjne i wspierające w tym zakresie skierowane także do służb socjalnych, pedagogów, ochrony zdrowia i organizacji pozarządowych. Tworzenie wykazu powinno być punktem wyjścia do uzupełnienia brakującej oferty. Konieczne są dodatkowe środki na tworzenie systemu pomocy dziecku pokrzywdzonemu wykorzystaniem seksualnym.

Działanie 3.1.5.

Działanie to wydaje się być kopią działań z zakresu interwencji kryzysowej i przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zwracamy uwagę, że dzieci, które doznały wykorzystywania seksualnego, wymagają interdyscyplinarnego podejścia i niejednokrotnie wielomiesięcznej terapii. Punkty poradnictwa nie spełnią tej roli. Konieczne są wyspecjalizowane ośrodki, działające według sprawdzonego modelu Barnahus (w Polsce działającego pod nazwą Centrum Pomocy Dzieciom). Istotne jest zapewnienie stabilnego finansowania takim ośrodkom, ze względu na kompleksowość i długość koniecznego wsparcia.

Zwracamy również uwagę, że standardy takich ośrodków są już opracowane i wzorowane są na sprawdzonym modelu Child Advocacy Center (USA) i Barnahus (UE). Adaptacja polskiej wersji standardów dostępna jest na stronie: [przewodnik_cpd_ver2021.pdf \(fdds.pl\)](https://www.fdds.pl/przewodnik_cpd_ver2021.pdf).

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość uczestniczenia w tej aktywności.

Działanie 3.1.8

Nie jest jasne dla opiniującego, kim są osoby pierwszego kontaktu i jaką rolę i zadania pełnią oraz gdzie są umocowane, w rozumieniu Planu. Wskazujemy, że wprowadzenie postulowanego interdyscyplinarnego modelu pomocy dziecku doświadczającemu przemocy seksualnej zakłada działania osoby pierwszego kontaktu.

Ponadto, z naszej perspektywy, istotniejsze wydaje się wdrożenie standardów dla całej placówki (najlepiej gdyby była oparta na modelu Barnahus). Standardy pracy tylko dla jednej z grup specjalistów nie pomogą zapewnić wysokiej jakości wsparcia interdyscyplinarnego. Natomiast ważne byłoby wsparcie szkoleniowe dla wszystkich grup specjalistów udzielających interdyscyplinarnej pomocy dzieciom pokrzywdzonym przestępstwem.

Działanie 3.1.9

Niezrozumiałe dla opiniującego jest wskazanie numeru 116123 w kontekście dzieci pokrzywdzonych przestępstwem. Obecnie telefon służy osobom dorosłym w kryzysie emocjonalnym. Zasadniejsze byłoby wskazanie numerów telefonów dedykowanych dzieciom: 116111 - telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży prowadzonego przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, oraz telefonu RPD 800121212.

Postulujemy dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 3.1.10

Postulujemy rozważenie możliwości kierowania do ośrodków finansowanych z Funduszu Sprawiedliwości także dla konsultantów z innych telefonów dla dzieci, m.in. 116111 - telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży prowadzonego przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę.

Działanie 3.1.11

Postulujemy uwzględnienie w planie i przewidzenie finansowania dla konferencji, które od lat poświęcone są problematyce pomocy dziecku pokrzywdzonemu przestępstwem. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 3.2.1

Dla opiniującego nie jest jasne, jaką rolę ma pełnić i jaki jest cel powołania kanału szybkiego powiadamiania. i. Z naszej perspektywy, to nie brak możliwości powiadamiania stoi na przeszkodzie efektywnemu zgłaszaniu podejrzeń popełnienia przestępstwa, ale brak jasnych podstaw prawnych do przekazywania informacji, odrębne procedury dla poszczególnych służb, wewnętrzne przepisy zawodowe, tajemnice służbowe, multiplikowanie się dokumentacji, brak wsparcia prawnego oraz przełożonych w sytuacji podjęcia interwencji i negatywnej reakcji osób wskazywanych jako podejrzane o krzywdzenie dziecka. Wskazanym byłaby ewaluacja wprowadzonego w art. 240 obowiązku denuncjacji w zakresie przestępstw seksualnych na szkodę dzieci przed wprowadzeniem proponowanego narzędzia w tym obszarze.

Działanie 3.2.2

Postulujemy, by standardy dotyczyły wszystkich form krzywdzenia, nie tylko wykorzystywania seksualnego.

Postulujemy także dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 3.2.3

Postulujemy dodanie szkoleń z zakresu profilaktyki wykorzystywania seksualnego. Postulujemy także dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Pragniemy także zwrócić uwagę, że część scenariuszy i programów szkoleń została już opracowana przez organizacje pozarządowe, m.in. Fundację Dajemy Dzieciom Siłę. Przykładowe materiały można znaleźć na stronie: "[Gadki z psem](https://fdds.pl)" (fdds.pl) lub "[Chronimy Dzieci](https://fdds.pl)" (fdds.pl).

Działanie 3.2.4

Pragniemy zwrócić uwagę, że warto, by to działanie było powiązane z wdrażaniem szerszych standardów ochrony dzieci w ochronie zdrowia, których częścią powinien być standard komunikacji i postępowania z dziećmi pokrzywdzonymi przestępstwem, nie tylko seksualnym. Standard powinien dotyczyć całego personelu medycznego, nie tylko lekarzy, ale też pielęgniarek, personelu pomocniczego. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę jest w trakcie opracowywania wzoru standardów dla ochrony zdrowia i materiałów szkoleniowych.

Postulujemy również dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 3.2.5

Pragniemy zwrócić uwagę, że w szkoleniach należy oprócz symptomów wykorzystywania seksualnego, zwrócić uwagę na czynniki ryzyka.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 3.2.6

Postulujemy dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 3.4.2.

Apelujemy o promowanie wszystkich dedykowanych dzieciom całodobowych telefonów zaufania, w tym również 116111 - telefonu zaufania dla dzieci i młodzieży prowadzonego przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę, który jest realizacją zobowiązań Polski wynikających z członkostwa w Unii Europejskiej. FDSS również zawarła porozumienie z Komendą Główną Policji dla numeru 116111. W 2022 r. z pomocy

116111 (telefon, wiadomości online) skorzystało 60990 dzieci. 12% kontaktów dotyczyło krzywdzenia. Konsultanci telefonu przeprowadzili również 885 interwencji w sytuacji zagrożenia zdrowia lub życia.

Niezrozumiałe dla opiniującego jest promowanie tylko jednego wybranego numeru. Ogranicza to dostęp dzieci do oferty pomocowej.

Obszar 4. Profilaktyka ogólnospołeczna

Działanie 4.1.1.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 4.1.2

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 4.1.4

Jako konieczne widzimy prowadzenie szerszych i cyklicznych zajęć z zakresu profilaktyki wykorzystywania seksualnego dzieci, nie tylko skupionych na zagrożeniach w Internecie.

Postulujemy również dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 4.1.5

Postulujemy dodanie podniesienia poziomu wrażliwości i świadomości społecznej na zjawisko wykorzystywania seksualnego dzieci jako dodatkowego celu w tym działaniu.

W realizacji kampanii i działań informacyjnych warto włączyć działania obalające mity i stereotypy na temat wykorzystywania seksualnego dzieci, obarczające częścią winy same dzieci.

Warto dookreślić minimalne wskaźniki dla tego działania (np. minimum jedna kampanii informacyjna rocznie), podkreślając konieczność cyklicznego powtarzania kampanii informacyjnych.

Do realizatorów wspierających postulujemy dodanie mediów o zasięgu zarówno lokalnym, regionalnym jak i krajowym.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 4.1.6

Postulujemy zastąpienie kodeksów etyki wymogiem opracowania i wdrożenia standardów ochrony dzieci, które mają szerszy i bardziej praktyczny wymiar. Powinien to być wymóg prawny, określający minimalny wymagany zakres ww. standardów.

Ponadto w uzasadnieniu działania brakuje powiązania wymogu z korzyściami w zakresie profilaktyki wykorzystywania seksualnego dzieci.

Działanie 4.4.2

Stworzenie linii wsparcia w obszarze przeciwdziałania przestępczości seksualnej oceniamy pozytywnie. Jednocześnie zwracamy uwagę, że dla sprawców, potencjalnych sprawców i ich bliskich powinna być oddzielna dedykowana linia, gdyż wsparcie sprawcy/potencjalnego sprawcy w powstrzymaniu przed popełnieniem czynu zabronionego wymaga innych kompetencji i umiejętności, niż wsparcie dziecka doznającego wykorzystywania seksualnego.

Działanie 4.4.4

Zwracamy uwagę, że większość sprawców czynów zabronionych przeciwko wolności seksualnej i obyczajności nie ma zaburzeń w zakresie preferencji seksualnych, a jest tzw. "sprawcami sytuacyjnymi". Ważne jest zatem zaadresowanie w tym działaniu również niepokojących myśli, zachowań, sytuacji.

Postulujemy również dodanie organizacji pozarządowych i ośrodków akademickich do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Obszar 5. Działania związane z przeciwdziałaniem przestępczości seksualnej na szkodę małoletnich prowadzone w sektorze gospodarki i usług

Postulujemy wyraźne wydzielenie sektora hotelarstwa i turystyki, jako obszaru podwyższonego ryzyka wykorzystywania seksualnego dzieci. Proponowane zapisy to:

1. wprowadzenie wymogu, zwłaszcza w obiektach oferujących noclegi, wdrożenia procedur ochrony dzieci, zawierających procedury reagowania na wypadek podejrzenia popełnienia czynu zabronionego przeciwko wolności seksualnej i obyczajności na szkodę małoletniego.

2. wprowadzenie zmian ustawodawczych w zakresie obowiązkowego posiadania dokumentu tożsamości dziecka 0-18 lat (np. dowód osobisty bądź inny dokument identyfikacyjny, zawierających podstawowe dane dziecka – imię i nazwisko, datę urodzenia, imiona i nazwiska rodziców lub opiekunów prawnych), celem identyfikacji danych dziecka i osoby dorosłej, która melduje się w obiekcie noclegowym.

3. **Wprowadzenie obowiązku okazania dokumentu tożsamości dziecka przez osobę dorosłą, która dokonuje meldunku w obiekcie oferującym noclegi**, celem weryfikacji zależności pomiędzy dorosłym a dzieckiem. Jednocześnie wprowadzenie rozwiązań umożliwiających weryfikację celu pobytu osoby dorosłej nie będącej opiekunem prawnym dziecka z tymże dzieckiem (np. dokument wydany przez opiekuna prawnego dziecka, w którym wskazuje, że jego dziecko podróżuje/nocuje w towarzystwie osoby dorosłej, której opiekun prawny powierzył opiekę nad dzieckiem)

4. **Prowadzenie regularnych szkoleń i/lub stworzenie materiałów edukacyjnych** z zakresu rozpoznawania sytuacji wskazujących na zamiar lub skrzywdzenie dziecka - przeznaczonych dla kadry menadżerskiej i personelu obiektów oferujących noclegi – prowadzone przez wyznaczone w obiekcie noclegowym pracowników, lub instytucje i/lub organizacje pozarządowe

5. Przygotowanie skondensowanych informacji dla pracowników recepcji oraz menedżerów hoteli zawierających **dane kontaktowe** do odpowiednich osób w jednostkach policyjnych, które są wyznaczone do reagowania na podejrzenie lub stwierdzenie wykorzystania seksualnego dziecka lub komercyjnego wykorzystania dziecka, organizacji pozarządowych, które zajmują się wsparciem osób pokrzywdzonych, innych podmiotów, których działania mogą w istotny sposób wesprzeć reagowanie i zgłaszanie przestępstw seksualnych wobec dzieci przez pracowników poszczególnych sektorów gospodarki i usług, w tym obligatoryjnie branży hotelarskiej.

UZASADNIENIE: FDDS od kilku lat we współpracy z IGHP oraz kadrą menedżerską kilkunastu sieci hotelowych w Polsce prowadzi działania na rzecz wdrażania procedur ochrony dzieci przed krzywdzeniem w kontekście podróży i turystyki.

Z naszej wiedzy praktycznej wynika, że branża hotelowa jest otwarta na wprowadzanie procedur ochrony dzieci oraz uświadamianie personelu, kiedy i w jaki sposób reagować w sytuacji podejrzenia lub stwierdzenia krzywdzenia dzieci. Branża hotelarska również ma świadomość, że przestępcy seksualni często korzystają z obiektów noclegowych, gdyż czują się tam anonimowi i bezkarni. Dzięki reakcjom pracowników hoteli, wiele przestępstw zostało udaremnionych lub wykrytych, a sprawcy ukarani. Dlatego tak ważne jest, aby w ramach tej ustawy wyraźnie wskazać sektor turystyczny, zwłaszcza obiekty oferujące noclegi, jako tę część usług gospodarczych, które odgrywają ważną rolę w ujawnianiu przestępstw seksualnych wobec dzieci.

FDDS we współpracy z branżą hotelarską opracował wzór procedur ochrony dzieci, który może być dostosowany i wdrożony przez każdy obiekt noclegowy w Polsce. Głównym problemem jaki się pojawia w rozpoznawaniu niepokojących sytuacji przez pracowników hoteli – konkretnie na recepcji – to brak możliwości zweryfikowania zależności pomiędzy osobą dorosłą a dzieckiem, z którym os. dorosła się melduje. Identyfikacja, jest jednym z podstawowych i pierwszych narzędzi do ustalenia czy dziecko jest spokrewnione z osobą dorosłą i tym samym, czy nie ma ryzyka przestępstwa.

Obecnie dzieci w Polsce nie mają obowiązku posiadania dokumentu tożsamości. W sytuacji obowiązku szkolnego takim dokumentem jest legitymacja, jednak dopiero od 6 roku życia. Pomimo tego, dorosły

w Polsce nie ma obowiązku posiadania żadnego dokumentu tożsamości dziecka podczas meldowania się w obiekcie noclegowym, a obiekt noclegowy nie ma uprawnień, aby oprócz dokumentu dorosłego, zweryfikować również dokument dziecka. Tu potrzebne są konkretne rozwiązania prawne – zmiany w ustawach. I zaproszenie do współpracy innych ministerstw, które takie zmiany mogą wprowadzić – np. MSWiA.

Działanie 5.2.1

Postulujemy poszerzenie listy realizatorów o ministerstwa i podmioty, które mają realny wpływ na zobligowanie poszczególnych branż do wdrożenia obowiązkowych procedur ochrony dzieci przed krzywdzeniem. Ministerstwo Sportu i Turystyki jest w trakcie wprowadzania takich zmian do USTAWY z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach hotelarskich oraz usługach pilotów wycieczek i przewodników turystycznych.

Postulujemy również dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Zgodnie z zasugerowanymi zmianami, proponujemy dodanie wskaźników takich jak:

1. liczba obiektów noclegowych, które wdrożyły procedury ochrony dzieci
2. liczba zmian legislacyjnych
3. liczba przeszkolonych pracowników obiektów noclegowych
4. liczba zrealizowanych szkoleń
5. liczba obiektów, które te szkolenia przeprowadziły

Obszar 6. Etyczny przekaz medialny

Działanie 6.1.1.

Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę jest w trakcie opracowania wytycznych dla mediów dotyczących etycznego prezentowania problematyki wykorzystywania seksualnego dzieci. W wypracowywaniu wytycznych biorą udział przedstawiciele mediów. Postulujemy dodanie wypracowanych wytycznych i ich promocję do tego działania, a także umocowanie w Planie proponowanej w wytycznych procedury rozpatrywania skarg przez Radę Etyki Mediów.

Postulujemy również dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Działanie 6.2.2.

Postulujemy uwzględnienie w prowadzonych działaniach edukacyjnych wytycznych terminologicznych, które dostępne są na stronie: [Platforma edukacyjna Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę: Aktualności - Wytyczne dotyczące terminologii \(fdds.pl\)](https://platforma.fdds.pl/). Wytyczne zostały przyjęte przez Międzyagencyjną Grupę Roboczą powołaną przez ECPAT w Luksemburgu 28 stycznia 2016 r.

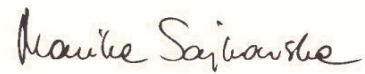
Postulujemy również dodanie organizacji pozarządowych do podmiotów współpracujących. Fundacja Dajemy Dzieciom Siłę zgłasza gotowość włączenia się w tę aktywność.

Mamy nadzieję, że przedstawione uwagi będą pomocne w opracowaniu ostatecznej wersji Planu.

Jesteśmy do dyspozycji, jeśli potrzebne byłyby dodatkowe wyjaśnienia.

Z poważaniem,

Monika Sajkowska

Prezeska zarządu

Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę

